

«Argazkia ateratzen dudanean hustu arte negar egiteko eskatzen dit gorputzak»

“Entregatu nizkizun armak eta zuloak non neuzkan aitortu...”

| SUSTRAI COLINA |

Argazkiak: Dani Blanco

Fotokazetaria.

Fotokazetaria izateak lege batzuk onartzea dakar: ezin duzu argazkitan ateratzen duzunaren testuingurua manipulatu, ezin duzu ez ezer ezabatu ez ezer erantsi, subjektuarekin hitz egitea dagokizu, argazki oinak zehaztea... Ikuspegi propioak gidatutako zintzotasun ariketa da. Testu bat idazterakoan, izenondoak hautatzen dituzu, nondik eta nola ekin erabakitzen, esapideen artean aukeratzen. Parean eta buruan dudanari zentzu bat emanez, gauza bera egiten dut nik argazkiekin. Argazkilaritzari historikoki egia eraren indarra aitortu zaio, aurrean duguna izozteko gaitasuna, baina ez, argazkilaritza ez da egia. Egia kopuru bat dauka, egia faktore bat, baina argazki baten atzean beti dago ikuspuntu bakar bat. Nik erabakitzen dut non zer enfokatu, nik erabakitzen dut noiz egin klik. Ni naiz makina tekniko bati aginduak ematen dizkiona. Argazkilaritza objektiborik ez dago, testu objektiborik ez dagoen gisan. Karretea objektiboa dela? Kodak edo Fuji ala kolorea edo zuri-beltza hautatzen duzun momentutik markatzen duzu ikuspegia, eta gainera, egun photoshoparekin egin daitekeen guztia egin daiteke laborategian. Analogikoak zein digitalak izan, argazki guztiak dira subjektiboak. Hala, ukituak gure izenondoak dira.

Non dago sinesgarritasuna?

Zintzotasunean. Beti defendatu dut argazkilaritza subjektiboa dela. Beti esaten dut nik hautatu dudala zer enfokatu eta noiz egin klik, baina argazki horri ez diodala ez ezer kendu, ez ezer erantsi. Gauza bat da nire begien aurrean gertatu dena eta nik helarazi nahi

dudan mezua bestea. Zintzotasun osoz egiten dut lan, zintzotasun osoz heldu nahi dut jendearengana, eta argazkilaritza objektiboa ez dela jakin arren, erabateko zintzotasun horri esker ematen dio jendeak sinesgarritasuna nire lanari. Arraroa da, argazkiak baino manipulazio gehiago onartzen ditu testuak baina albisteek kutsu objektiboa mantentzen dute oraindik. Argazkilariorik, aldiz, etengabe borrokatu behar dugu gure sinesgarritasunaren alde, eta hori argazkilaritza subjektiboa eta gure zintzotasuna aldarrikatuta egiten da. Argazki bat zuri-beltzean aterata badu esan nahi dudana indartzen duen estetika bat delako da, ez munda zuri-beltzean ikusten dudalako.

Zer da argazki on bat?

Argazki on bat begietatik sartu eta buruan iltzatzen den irudi bat da. Gure burmuinak ez ditu bideo sekuentziak gogoratzen, irudi kateak dira tatuatuta geratzen zaizkigunak. Robert Capa-ren milizianoaren argazkia aipatzen badizut berehala etortzen zaizu irudia gogora. Gure baitan oihartzuna duten irudiak

NORTASUN AGIRIA

Andoni Lubaki. 1982an Urretxun sortutako fotokazetaria. Saharan, Libian, Irak-en, Aljerian, Sirian... ibili da lanean, Associated Press eta Vice News agentziekin kolaboratuz, eta bere argazkiak, *The New York Times*, *The Guardian*, *The Washington Post*, *Garan* eta ARGIA argitaratu dira. 2013an, Alepon bahituta egon zen. Urte hartako Chris Hondros sari nagusia eta Pictures of the Year Internationalen bigarren saria eskuratu zituen.

“Ni ez noa frontera zaurituak artatu edo tiroketa bat badago ospa egiteko. Nire lanak ez luke ezertarako balioko”. Argazkiak Lubakik Siriako Alepon ateratakoak dira.

oroitzen ditugu, gudan zerbait pizten duten txinparta bat daukatenak. Horregatik da sentimendua komunikatzeko bidea. Argazki bat ateratzen dudanero, ikusten dudanarekin zein argazki hori ikusiko dutenekin enpatizatu behar dut. Ezin dut ahaztu gure jendartearen irudiarekiko dugun jokaera. Inoiz hegazkin bat ikusi ez duen Amazoniako tribu bati hegazkin baten argazkia erakusten badiot ez du zuk bezala erreakzionatuko. Ez da gauza bera hilotz baten argazkia haur bati edo heldu

bati erakustea. Argazkietan kamera hau eskuetan agertzeak ez dauka esan-nahi bera argazki munduko batentzat edo publiko orokorarentzat. Kodearen jabe izan behar naiz, ezin dut kultura hori erantzi. Horregatik, ez duzu inoiz argazki on bat jendarte osoarentzat egiten, jendartearen zati batentzat baizik, zu parte zaren jendartearentzat.

Hilotzak aurrean, odol usaina bazterretan, tirohotsak non-nahi... Halakoetan ez al da enpatia baino gehiago behar argazkiak ateratzeko?

Ni ez noa frontera zaurituak artatu edo tiroketa bat badago ospa egiteko. Nire lanak ez luke ezertarako balioko. Senari kontra egitea dagokit, burua hotz mantendu eta nire begibistan gertatzen ari dena islatzea. “Zertara etorri naiz hona?” bezalako gogoetak aurrez egin behar dira. Badakit gure jendartearen hilotzak makilatuta eta hil-kutxetan agertzen direla. Badakit lurrian sakabanatutako gorpu zikinek krak egingo dutela gudan, eta zergatik ukatu, talka horren bila nabil. Enpatiaz mintzo naizenean, garbi dago ezin dudala hilotz batekin enpatizatu, baina bai argazkia ikusiko duenarekin. Enpatiatik iristen da gogoetara. Horregatik erabiltzen dut zuri-beltza odola dagoenetan ere. Ez dut odolaren gorria ikusterik nahi. Nahiago dut koloreak dakarren informazio sorta kendu eta momentuko espresioa azpimarratu.

Zure begiek odola gorri ikusten dute, ordea. Nola kudeatzen da hori?

Momentuz ondo daramat. Hona itzultzean pribilegiatua sentitzen naiz. Ederra da etxetik tabernara atzera begiratu gabe etorri ahal izatea. Familia eta lagunak babes handia dut, gainera. Hori bai, ez diet zer pairatu eta zer bizi izan dudana esaten, alde umoretsua soilik kontatzen diet. Ezkutu bat da hori niretzat. Beldur naiz, ordea, ofizioan jarraituz gero, esperientziak nire baitan berun zatiak bezala gordeko ote ditudan. Beruna oso material pisutsua da, gure gorputzak arnasten du baina ez da kanporatzeko gai. Hala, pixkanaka, hortzak erortzen zaizkizu, giltzurrunetatik eta gibeletik berun hori kanporatu ezin duzun unea iristen da eta... hil egiten zara. Lankideek frontean bizi izandakoa beruna dela esaten didate, hastapenean ez zaituela kaltetzen, baina kanporatu ezina datorkizunean pott egiten duzula. Oraingoan, nire amesgaiztoak izaten ditut, izerdi hotzez blai esnatu izan naiz, baina berehala pasatzen zait. Hala ere, argazkia ateratzen dudana guran hustu arte negar egiteko eskatzen dit gorputzak. Zotinka hasi arte isurtzen ditut malkoak. Hori da beruna kanporatzeko nire arma. Horri esker, hona iritsi eta barre baizik ez dut egiten.

Argazki on bat ateratzeko edozertarako prest zaude?

Denak ez du balio. Argazki bat egiteagatik hilko nautela jakingo banu ez nuke aterako. Heriotzari beldurra diot, sufrimenduari izua. Argazki batek ez du nire bizia edo nire sufrimendua balio. Hori jakinda jarraitzen dut egiten dudana egiten. Saharan, manifestazio batean argazkiak ateratzen ari nintzela, nire aurrean zihoan 18 urteko gazte bati mina bat lehertu zitzaiolako hasi nintzen lan honetan. Haragi sarraski bat zen hanka hura. Laguntzera hurbildu nintzaion, ateratako argazkiak *Gara*-n zein *Paris Match*-en argitaratu ziren eta Danimarkako GKE batek ikusi zituen. Argitalpen horietako sosekin Danimarkarako txartela ordaindu nion gazteari bertan sendatu zezaten, eta gaur da eguna Dajlako kanpamentuan oinez dabilena. Sinetsi egin nuen argazkiei esker zerbait lortu nezakeela. Orduetik hona, ordea, ez dut beste ezer lortu, baina ez dut esperantza galtzen. Badakit nire argazki batek ez duela gerrarik etengo, baina pertsona bakar baten sufrimendua arintzeko balio badu, ni prest. Horregatik ere saiatzan naiz ahalik eta zintzoen informatzen. Ez naiz gerratik bizi, ez naiz parakaidista.

Ez zara gerratik bizi, ez zara parakaidista, baina gerran bahitu zintuzten.

Hasieran ez genekien zeintzuk ziren. Zuk dakizuna da bahituta zaudela eta horrelako tokietan bahiketak luze jotzeaz gain gehiengutan ez direla ondo bukatzen. Nortzuk diren eta zer nahi duten jakiten duzunean larritu egiten zara, dena bukatu dela pasatzen zaizu burutik, arrisku bat ez duzula behar bezala baloratu, aurreregi joan zarela. Zorionez, ordea, azkar eta ondo bukatu zen gurea. 12 ordu izan ziren. Dena den, ez zait horri buruz hitz egitea gustatzen. Nire guraso eta ingurukoei ez diet alde krudel eta estresantea kontatu. Anekdotak dibertigarriak baino ez: txizagurea genuenean egiten genuena, estropezu egin nueneko, ondokoaren zurrunkak... Gainontzekoa ez dut kontatu nahi, ez luke ezer ekarriko. Bahiketak inguruan neukan lasto pila kendu eta aurrean nituen benetakako loreak ikusten lagundu dit. Frontera itzultzeko esperientzia eman dit, argazki batek ez duela nire bizia, askatasuna edo osasuna merezi oroitarazi. Orain eskuineko begiarekin enfokatzan dut baina ez dut ezkerrekoa ixten.

Ni naiz argazki batzuk ikustean begi biak ixten dituen. Non dago pornografiaren muga?

Hilotzez, tripez eta odolez jositako argazkiak ateratzen ditut, bertan nagoelako, eta batez ere, zentsura gero datorrelako. Haur bat tri-

VITORIA GASTEIZ
green capital

Gasteizen euskarazko hauek ez galdu

Gozatu euskaraz liburategietan!

• ALDABE

Beldurrezko efektu bereziak sortzeko makillajea
Amets Mtz. de Heredita (lantegia)
Urriak 30, 18:00; 9-12 urte

Liburu egoitzak: literaturaren eraikuntza

Unai Elorriaga
Urriak 14; 19:00. Helduak

• ARIZNABARRA

Mamuak
Zurrumuru (ipuin kontalaria)
Urriak 21, 18:00; 4-8 urte

• ARRIAGA

Tximeletrak airera
Xabier Olaso (errezitaldia)
Urriak 15, 18:00; 3-10 urte

• HEGOALDE

Pirata garrapataren abenturak
Patata Tropikala (antzerkia)
Urriak 28, 18:00; 4-8 urte

• IBAIONDO

Herriko azken lamia
Sustraiarri (ipuin kontalaria)
Urriak 31, 11:30; 5-8 urte

• JUDIMENDI

John Brown-en bost lumak
Kantari-On (ipuin kontaketa musikatua)
Urriak 31, 11:30; 5-7 urte

• PILAR

Tximeletrak airera
Xabier Olaso (errezitaldia)
Urriak 27, 18:00; 3-10 urte

• SALBURUA

Amonaren sutondoko ipuinak
Behinola (txotxongiloak)
Urriak 20, 18:00; 4-9 urte

Oihaneder euskararen etxea

Ilunabarrean dantzan
Bafolk eta euskal dantzak
Urriak 9; 20:00-22:00

Aitzina Folk jaialdia
Bitartean. Kontzertua
Urriak 10; 20:00-22:00

Sortegia

Sormen ikastaroak: soinu-ekipoak,
komikia, moda, ahozko kontalaritza
Urriaren 20tik aurrera

Hitza adina mintzo

Hizkuntza gutxituei buruzko zikloa
Galiziera: Isaac Xubin eta Txerra Rodriguez
Urriak 21; 19:00

SES kontzertuan : Eskailerapeko soinuak
Urriak 22; 19:00 : Antton Aranburu
Urriak 29; 19:30

Principal antzokia

Kreditua, Ttanttaka teatroa. Urriak 21; 20:30
Muxua, Tanttaka teatroa. Urriak 29; 20:30

Gasteizko mintzalaguna

Izena emateko epea: urriak 1-21

Hauxe da despedida. Oskorri

Aitzina folk. Mendizorrotzeko kiroldegia
Urriak 17; 20:00

Maite duzun hura, euskaraz!

pak airean agertzeak zer ekartzen dio nire lanari? Ezer ez, morbo hutsa da, indarkeria pornografikoa, eta argazkien zilegitasunaz galdetzera narama. Alepon atera ditudan argazkietan hilotz gutxi ageri direla esaten dit jendeak. Frankotiratzaileen etorbidean hilotz ustelduak klikatu ditudala erantzuten diet nik. Hor testuinguru bat dago, ordea: morteroek zibilak ere hiltzen dituzte eta hilotzak ezin erretiratuta dabilta. Zenbat aldiz ikusi ditugu Gaza-ko umeak bururik gabe, hilotz? Nire ustez hor ez dago ekarpenik, biolentzia hutsa da, ez nik adierazi nahi dudana. Libian ateratako argazki batzuk hain dira gogorak ez dizkiedala inori erakutsi. Errealitatea ezkutatzea leporatzen didate, baina nik ez dut errealitatearen zati hori agertu nahi. Gerran bonbak lehertu eta sarraski humanoak gertatzen direla suposatzen da, ez dago esplikatu beharrik. Anabasa da gerra, bortizkeria anabasa. Bertan egonda ere, oso zaila da jendearen goxotasunetik krudelkeriarainoko eraldaketa ulertzea. Horregatik diot gatazka guztiak ez direla gerrate, baina gerrate guztiak direla gatazka. Noiz hasten da gerra? Noiz bukatzen? Jugoslaviako gerra bukatu da? Hemen oraindik gerra zibileko kontuez ari gara hizketan. Nik ez dakit nire osaba bat non dagoen. Zer da hori gerrate baten ondoriozko gatazka ez bada?

Gatazka batzuk besteak baino agerikoagoak dira, alta. Nork erabakitzen du zer den albiste? Medio handiek. Ez dut uste Amerikako Estatu Batuek edo Europar Batasunak zuzenean medioetara gai-ordena bidaltzen dutenik, baina gure ongizatea eta eguneroko erosoa kolpatzen duten gertaerak dira albiste. Estatu Batuak Iraken zeudenean eguneroko hitz egiten zen horri buruz. Joan zirenean, hildako kopu-

AZKEN HITZA

Sariak

“Interes zaku bat da dena. *Atlanta photojournalism*-eko urte bateko palmaresa hartzen duzu eta ohartzen zara hautagai guztiak Associated Press (AP)-eko argazkiak zirela, epaileak AP-koak zirelako. Kasualitatez, *The New York Times*-eko bi argazki dira sarituak, eta AP eta *The New York Times*ek harreman oso estua dute. Hurrengo urtean gauza bera France Press-ekin. Zergatik ez du Pulitzer saria Somalian lanean ari den argazkilari afrikar batek irabazten? Ni Chris Hondros eta Pictures of the Year sarietan saritua izan naiz, baina nik ez nuen argazkirik aurkeztu, agentziak baizik. Are gehiago, ez nago konforme agentziak aurkeztu zituen argazkiekin. Sarrionandiak ezin hobeto azaldu zuen: sariak masoneria kontuak dira”.

rua bikoiztu egin zen, baina albistegietan arrastorik ez. Oraintsu arte Sirian baino hildako gehiago zegoen Iraken, baina Siria zen notizia. Zergatik Siria? Gune estrategikoa delako, goxoki handi bat gure agintarientzat. Orain Siria entzun eta errefuxiatuak etortzen zaizkigu gogora, baina noiz hasi gara errefuxiatuez hitz egiten? Greziara iritsi direnean, gure ongizatea eta erosotasuna kolokan sentitu ditugunean. Nork daki orain Europara baino askoz errefuxiatu gehiago iristen dela urtero Hegoafrikara edo Boli Kostara?

...

Negozio bat da dena. Agentzia batek ez du sekula Boli Kostara inor bidaliko. Badaki “hori guri bost!” erantzungo diotela medioek. Egongo da kazetari bat hori guztia jasotzen ari dena, baina oso esparru mugatua izango du, ekonomikoki sekulako zailtasunak... Ekonomiari erreparatzea eta ardi izatea bereizi behar ditugu, ordea. Ardi izateari uzteko garaia da. Jakina Europara ihesi datozen errefuxiatuen istorioa kontatu behar dugula, baina nork daki ezer Mozambiqueko ikatzaren exilioaz? Ikatza ateratzeko estatu oso bat ari dira mugitzen, jendea zabortegetara kondenatzen dute, baina guk ikatza nahi dugunez ez da inon horren berri ageri. Ni kuriositateak mugitzen nau. Medio batek gutxieneko soldata ziurtatuko balit ezkontzak eta abarrak utzi eta hegan joango nintzateke ezkutuko istorio horiek jorraztera. Baina ez da posible, ez dut horretarako prest dagoen mediorik ezagutzen. Hala ere, ez nuke agentziekin orain arte bezala kolaboratu nahi. Badakit horrek ate asko itxiko dizkidala, *The New York Times*-eko azalak bukatu direla, baina lan hau bokaziotzat duginontzat ez da zereginik falta. ■